

Què és la Dislèxia?

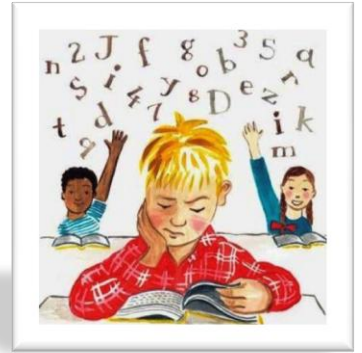

La dislèxia o dificultat específica per a l'aprenentatge de la lectura, és un trastorn en el qual els nens i nenes amb un nivell d'intel·ligència, motivació i escolarització normal, els costa aprendre a llegir amb la fluïdesa esperada per a la seva edat.

Com llegeixen els nens i nenes dislèxics?

Els nens i nenes amb dislèxia llegeixen d'una manera molt costosa, lenta, entretallada, amb moltes pauses, errors i rectificacions que alteren tant la seva velocitat com la seva mecànica lectora. Poden canviar lletres de lloc, invertir-les (encara que no sempre), ometre-les i inclús inventar-se paraules segons el context del que estan llegint, ja que habitualment són capaços de comprendre allò que llegeixen.

Quina n'és la causa?

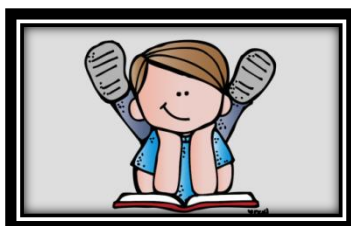
La base d'aquest trastorn radica en un inadequat funcionament de les àrees cerebrals encarregades de processar tot allò relacionat amb el llenguatge escrit.

És el trastorn de l'aprenentatge més freqüent, i afecta aproximadament a un 15% de la població (la proporció és la mateixa en ambdós sexes, femení i masculí); això significa que en una classe de 25 alumnes, com a mínim 2 o 3 d'ells experimentaran un trastorn específic en l'aprenentatge de la lectura (o dislèxia).

El 40% dels germans i d'entre un 30 a un 50% de pares i mares dels nens amb dislèxia també pateixen aquest trastorn. És, per tant, un trastorn amb una forta "càrrega genètica", és a dir que el problema es troba en la informació genètica, no en factors externs.

Ni els problemes durant l'embaràs o el part, ni els diferents mètodes d'ensenyament de la lectura, ni la falta d'esforç, ni la gelosia o les pautes educatives incorrectes són la causa de la dislèxia, de la mateixa manera que tampoc està causada per problemes visuals.

Com aprèn el cervell normal a llegir i a escriure?

Abans de poder ser capaços de conèixer una paraula, identificar-la i enmagatzemar-la a la nostra memòria, el cervell del nen ha de ser capaç de descompondre les paraules en “petites unitats”: els fonemes. Això serà possible si els infants han de desenvolupat i automatitzat la “consciència fonològica”, que és la capacitat per entendre que les paraules estan compostes per unitats sonores molt més petites: els fonemes. Quan llegim, hem de ser capaços de convertir els símbols visuals (les lletres de l’alfabet escrit) en sons (els fonemes), així s’aconsegueix la denominada “correspondència grafema-fonema”. Aquesta capacitat s’adquireix, normalment, entre els 4 i els 6 anys de vida i aquest tipus de lectura s’anomena “lectura fonològica”. Els nens dislèctics tenen una gran dificultat en aquest procés de decodificació i el d’automatització.

La fluïdesa lectora, però, s’aconsegueix gràcies a la participació d’una altra via molt més ràpida la qual no necessita l’anàlisi detallat de cada paraula, sinó que la identifica quan est tracta d’una paraula coneguda (aquelles que ja s’han llegit en varies ocasions); aquesta és la “ruta lèxica” i per tal d’arribar-hi (al voltant dels 8 anys de vida), és del tot imprescindible haver desenvolupat i automatitzat correctament la “ruta fonològica”. ***Aquest és el motiu pel qual els dislèctics llegeixen de manera lenta i amb errors, perquè tenen un mal funcionament de la “ruta fonològica” el qual els impedeix accedir a la “ruta lèxica”.***

Per què és tan important el diagnòstic primerenc de la dislèxia?

Gràcies a les tècniques modernes de neuroimatge funcional utilitzades en investigació, s’ha pogut demostrar que, durant la realització de tasques lectores, el funcionament cerebral dels dislèctics és

diferent en relació als no-dislèxics. Però també hem après que si es treballa de manera adequada i de forma primerenca (abans dels 10 anys de vida), el cervell és capaç de desenvolupar les bases del circuit neuronal que sustentaran tot el procés lector posterior.

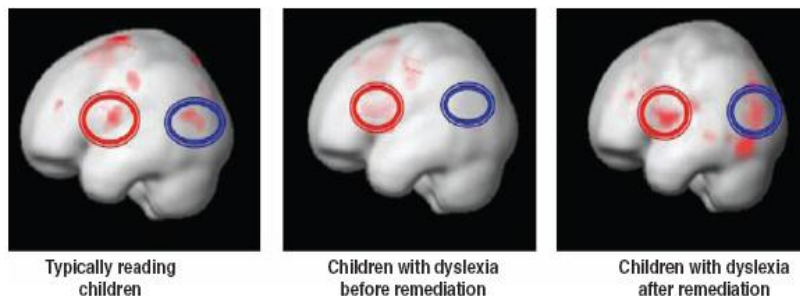

Fig. 1. Brain activation differences in dyslexia and its treatment [from (36)]. Functional magnetic resonance imaging activations shown on the left hemisphere for phonological processing in typically developing readers (left), age-matched dyslexic readers (middle), and the difference before and after remediation in the same dyslexic readers (right). Red circles identify the frontal region, and blue circles identify the temporo-parietal region of the brain. Both regions are hypoactivated in dyslexia and become more activated after remediation.

Tal i com es pot veure en la imatge funcional cerebral de sobre aquestes línies, d'esquerra a dreta, observem: el cervell d'un lector normal activa les zones marcades en blau i vermell mentre està llegint; en la figura central, es veu com les mateixes zones estan activades amb una intensitat molt menor en el cervell d'un lector amb dislèxia; i finalment, a la imatge de la dreta, podem veure que després d'un temps de fer reeducació específica i entrenament en la lectura, el cervell dislèxic funciona pràcticament amb normalitat. Però aquests canvis només són possibles si el diagnòstic i la intervenció es realitzen de manera primerenca i si les tècniques de reeducació i abordatge pedagògic són les adequades.

Quins altres problemes o dificultats poden estar associats a la dislèxia?

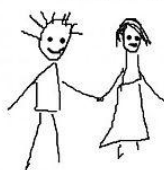
- ✓ La dislèxia pot estar associada a un trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat (TDAH).

- ✓ Dificultats en l'accés al lèxic (trobar la paraula exacta per a anomenar un objecte o definir-lo).
- ✓ Cal·ligrafia: en moltes ocasions, especialment durant els primers anys escolars, els dislèxics poden tenir mala lletra. Amb el temps acostuma a millorar.
- ✓ Seqüències verbals automàtiques: els costa molt aprendre els dies de la setmana, els mesos de l'any, l'abecedari, etc.
- ✓ Dificultat en prendre les taules de multiplicar
- ✓ Problemes afectius: els nens dislèxics en ocasions estan exposats a un risc major de patir trastorns d'ansietat, canvis d'humor i problemes de conducta..

“En aquest sentit, la detecció precoç és el nostre millor aliat a l'hora de prevenir futures complicacions.”

DISLEXIA

Quin és el tractament de la dislèxia?

Existeixen 2 pilars en els quals es basa el tractament de la dislèxia:

1) Reeducació específica: fa referència a una sèrie d'ajudes psicopedagògiques mitjançant les quals el nen rep ajuda directa per millorar la seva lecto-escriptura i desenvolupar estratègies que el permetin avançar en els seus estudis. La reeducació ha de ser precoç ja que si es fa abans dels 10 anys, els mecanismes i connexions que sustentaran la base del futur procés lector s'afermaran molt millor gràcies a la plasticitat cerebral que és present en aquestes edats. Un cop passada aquesta edat, la reeducació haurà d'estar enfocada a ensenyar al nen estratègies compensatòries que el permetin avançar en els aprenentatges acadèmics.

2) Pla d'Adequacions Curriculars: fa referència a les adaptacions metodològiques que duu a terme la pròpia escola, i que permeten que el nen pugui avançar en els aprenentatges a pesar de les seves dificultats lectores.

